

Kulturdepartementet

Høringsuttalelse fra Nettavisen til NOU 2010:14

”Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte”

Vi viser til høringsbrev fra Kulturdepartementet, og vil med dette gi vårt innspill til forslagene om fremtidig mediestøtte fremmet av Mediestøtteutvalget.

Nettavisen er Norges største nettbaserte mediebedrift. Da Nettavisen ble etablert i 1996, var det som første norske nettavis uten en stor papiravis i ryggen. I dag har avisen 54 ansatte og er en del av Mediehuset Nettavisen.

Innledning

Kulturdepartementets og regjeringens innstilling om den fremtidige mediestøtten, er en enestående mulighet til å sikre likebehandling av redaksjonelt innhold uansett plattform, og gi medieaktører anledning til å konkurrere på like vilkår. Det er veldig langt fra å være realiteten i dag, noe et samlet Mediestøtteutvalg understreker. Det igjen har konsekvenser for nettmedienes muligheter til inntjening og produktutvikling.

Vi ber derfor om fremtidsrettede løsninger som er mer treffsikre for å nå målene for den statlige mediepolitikken; å tilrettelegge for mangfold og kvalitet i mediene uavhengig av teknologisk plattform og å sikre et levende demokrati gjennom en økende debatt- og nyhetsproduksjon.

Oppsummering: Prioritering av like konkurransevilkår

Nettavisen vil understreke at en ideell likestilling og harmonisering av nyheter på papir og på nett, primært vil være å utvide den eksisterende nullmomssatsen for papiraviser til elektroniske redaksjonelle produkter. Det vil på en effektiv måte bidra til å sikre like konkurransevilkår for medieaktørene.

Samtidig er det en økonomisk utfordring å utvide og etablere nye områder utenfor eksisterende merverdiavgiftsregime. Dersom noen medier skal ha moms, er det helt avgjørende å sikre aktørene like vilkår. Nettavisen mener derfor at nye mediestøtteregler må

sikre lik moms mellom ulike elektroniske redaksjonelle produkter, og mellom papir og elektroniske produkter.

Grunnleggende

Målsettingene for utvalget var å vurdere innretningen av de økonomiske virkemidlene på medieområdet i sammenheng, gjennomgangen skulle være plattformnøytral og forslagene skulle være innenfor eksisterende økonomiske rammer.

Nettavisen legger til grunn to forhold for utviklingen av et nytt regime for mediestøtte:

Nettavisen registrerer at utvalget er enstemmig i vurderingen av at dagens skille i merverdiavgift mellom papir og elektroniske redaksjonelle produkter, er uheldig og at ordningen er lite treffsikker. I tillegg peker utvalget på at eksisterende system med ulik moms gir administrative byrder og er vanskelig å håndtere i praksis.

De ulike moderne medieplattformene glir i stadig større grad over i hverandre, og plattformene spiller også på hverandre. Det gjør det kunstig å skille mellom nyheter som produseres for papir og nyheter som produseres for internettbaserte medier. Det redaksjonelle arbeidet som blir gjort er det samme. Stadig flere papiraviser og fagblader kommer ut som PDF-versjon eller iPad-versjoner, som man kan abonnere på. Hvordan disse løser den ulike merverdiavgiftssatsen i dag, om man abonnerer på både papir- og digitalutgaven, er uvisst, og åpner for konkurransevridning mot øvrige nettaviser.

For det andre mener Nettavisen at det er nødvendig å utforme virkemidler etter hvordan folk bruker mediene i dag, og hva som vil være førende tendenser for moderne mediebruk fremover. Befolkningen under 30 år leser i mindre grad enn en eldre befolkningsgruppe nyheter i papiraviser. At ungdom i stadig større grad velger nettbaserte medier som kilde til nyheter, bør gi implikasjoner for mediepolitikken både i forhold til å sikre bærekraftige medieplattformer og en kvalitetsmessig utvikling av innholdet.

Lik konkurranse sikrer variasjon og mangfold

Nettavisen er enig med Mediestøtteutvalget i at avgiftsfritaket for papiraviser har vært medvirkende til utviklingen av det avisbildet vi ser i Norge i dag. Det er imidlertid viktig at en støtteordning utformet for papiravisene og en medieverden for førti år siden, ikke skaper utilsiktede konkurransevirkninger mot digitale medier i en digital fremtid.

En fortsettelse av avgiftsfritaket som tilgodeser kun én medieplattform vil være å sementere et system tilpasset gårsdagens medievirkelighet. Støtteordningen slik den er utformet i dag, er et hinder for avgjørende innovasjon og omstilling i mediebransjen. Verdien av dagens avgiftsfritak representerer nå over 80 prosent av den totale mediestøtten. Den går i hovedsak til de største og sterkeste avisene, som har de største inntektene, som Aftenposten, VG og Dagens Næringsliv.

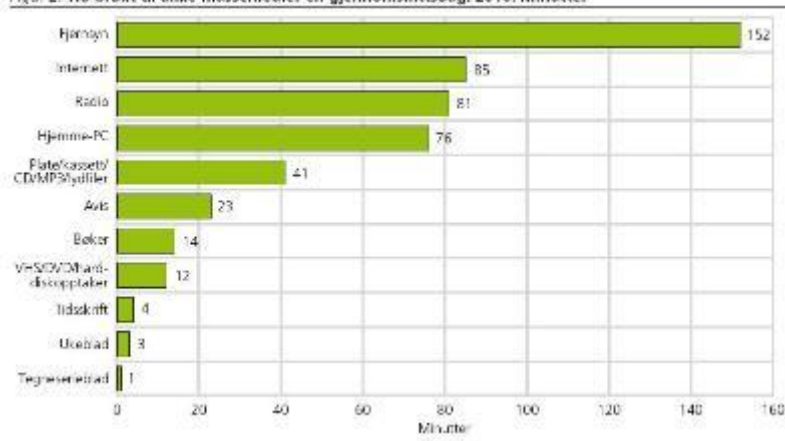
Mediebruken i Norge har vært og er i stor endring. Ser vi på lese- og opplagstallene for avisene fra 2010, viser de en sterk negativ trend for lesertallene samtidig som løssalget av aviser og abonnementer går sterkt tilbake. Lesertallene har falt med hele 8,5 prosent siden

2009. Folk kjøper færre aviser, og andelen som leser trykte aviser har sunket i perioden fra 2001 og til 2010. I samme periode økte leserne av nyheter i nettaviser kraftig fra 10 til 43 prosent (SSB Norsk mediebarometer 2010).

Også lesertallene for Nettavisen økte i 2010, og har fortsatt en sterk økning inn i 2011.

Tabellen nedenfor viser at befolkningen i løpet av en dag bruker over tre ganger så lang tid på internett som på papiraviser.

Figur 2. Tid brukt til ulike massemedier en gjennomsnittsdag, 2010. Minutter

SSB Norsk mediebarometer 2010

Vridningen mot nettmedier, ikke minst blant de yngre befolkningsgruppene, gjør at behovet for godt redaksjonelt stoff er stort på ulike medieplattformer. For å sikre alle befolkningsgrupper et variert og mangfoldig medietilbud også i fremtiden, er det nødvendig å sikre likebehandling av nyhetsprodusenter uavhengig av plattform. Det må være mulig å lage redaksjonelt gode nyhetssaker på nett uten å måtte være en papiravisprodusent i tillegg. Man kan risikere et demokratisk underskudd dersom nettbaserte medier blir nedprioritert i mediepolitikken, og at deler av befolkningen får sin nyhetsproduksjon fra redaksjonelle miljøer med svakere økonomiske ressurser, på sine foretrukne plattformer.

Slik det er i dag er avisene med avgiftsfritak, og produksjonstilskudd, i direkte konkurranse på nettet med aktører som Nettavisen, som ikke mottar slik støtte. Det er konkurranse under konkurransevridende vilkår. Den eneste naturlige løsningen på denne forskjellsbehandlingen er lik moms for alle medier, uavhengig av om nyhetene går ut på papir, via internett eller til iPad.

Avgrensningen for endret moms må sikre like vilkår

Mediestøtteutvalget, og begge alternativene, diskuterer i innstillingen hvor avgrensningen skal gå i forhold til hvilke digitale medier som skal være omfattet av en lavere merverdiavgift. Diskusjonen peker i retning av at det kun er papirluke pdf-utgaver/iPad-abonnementer og liknende elektroniske produkter som bør få en lavere sats.

Nettavisen vil på det sterkeste fraråde et nytt merverdiavgiftsregime som medvirker til å opprettholde konkurransevridningen mellom ulike nettbaserte medier.

Nettavisen er ikke uenig i at det skal være kriterier for hvilke medier som skal bli omfattet av en lavere sats, men det vil virke mot sin hensikt å etablere et nytt system som beholder svakhetene fra det eksisterende systemet. Når nye regler skal utformes, må likebehandling av redaksjonelt innhold og medier være grunnleggende.

Nettet er leverandør av nyheter på linje med avisene

Nettavisen vurderer at en støtte basert på redaksjonelle kostnader vil være et treffsikkert virkemiddel for å oppnå den mediepolitiske målsettingen om høy journalistisk kvalitet i et mangfold av mediearenaer, slik omfordelingsalternativet foreslår.

En slik støtte direkte rettet inn mot journalistisk produksjon og redaksjonelt innhold, uansett publisering på nett eller papir, vil bidra til å heve kvaliteten på det nyhetsproduktet folk velger. For den yngre delen av befolkningen, men også i et sosialt perspektiv, er det viktig at vi har en mediepolitikk som ikke skaper et kvalitetsskille mellom nyheter som er lett tilgjengelige på internett og nyheter som kun er tilgjengelige i papiraviser.

I debatten i etterkant av fremleggelsen av utvalgets rapport, har det vært hevdet at aviser står i en særstilling når det gjelder originalnyheter. Noe også Mediestøtteutvalget har bidratt til ved å benytte en ikke-avsluttet forskningsrapport som ikke har vurdert nettmedier, som sannhetsvitne. Nettavisen vil understreke at det i dag er, om ikke mer normalt, så like normalt at nyhetene først kommer på nett og at avisene bruker mer plass på kommentarer og featurestoff.

Internett som nyhetskanal har bedre plass, lavere distribusjonstid, og lavere produksjons- og distribusjonskostnad enn papiravisene. Det betyr at det går raskere for nyhetsproduserende journalister å nå sitt publikum via nett. I store nyhetssaker der folk ønsker å følge utviklingen tett, er internett som nyhets- og distribusjonskanal overlegen. Nyheten kommer først på nett, og det skjer en kontinuerlig oppfølging på nett. Det er nok å vise til for eksempel tsunamien i Japan hvor nyheter på nettet naturlig nok var betraktelig mer oppdaterte enn i papiravisene.

Den lave produksjonskostnaden medfører også at det kan være lønnsomt å produsere nyheter innenfor nisjer som vil bli for snevre for en papiravis. Det gir mulighet for folk over hele landet til å følge nyheter innenfor deres ønskede fagområde eller interesseområde. Samtidig betyr plassen som nettavisene har til rådighet, at det er rom for både store, generelle nyhetsprodusenter og nisjenyheter. Det gjør også at nyhetsleverandører på nett i mindre grad enn papiraviser må begrense antall vinklinger eller perspektiver på en sak, noe som gir folk muligheten til å se en nyhet eller et samfunnsspørsmål fra flere perspektiver. Nettet er et lavterskeltilbud som sikrer tilgang til redaksjonelle produkter for alle.

Medienes demokratibærende funksjoner er derfor ikke lenger kun knyttet opp til pressemiljøene og redaksjonene som befinner seg i papiravisene, men kan ivaretas også på nett og andre plattformer.

Produksjonstilskudd uavhengig av plattform

Historisk har produksjonstilskuddet vært basert på plattformspesifikke kriterier, nemlig å sikre nummer to-aviser og lokalaviser på papir. Mediestøtteutvalget foreslår å beholde innretningen mot økonomisk vanskeligstilte aviser med dagspressekarakter, men vil gjøre den plattformuavhengig.

Det vil bety at disse avisene får med seg statsstøtten også på digitale plattformer. Gjennomføring av dette forslaget vil innebære nok en konkurransevridding i forhold til redaksjonelle nettaviser som ikke har en tilknytning til en papiravis, noe som ikke er akseptabelt.

Når ordningen blir justert, mener Nettavisen at grunnlaget for produksjonstilskuddet må bli utvidet til også å omfatte alle redaksjonelle nettaviser. En utvidelse av virkeområdet for produksjonstilskuddet vil være en naturlig forlengelse av en likestilling mellom medier på merverdiavgiftsområdet.

Lik konkurranse er avgjørende

Det er utfordrende i dagens mediebransje med nye teknologiplattformer og nye medievaner i befolkningen, å klare å sikre god lønnsomhet og bærekraftige medievirksomheter.

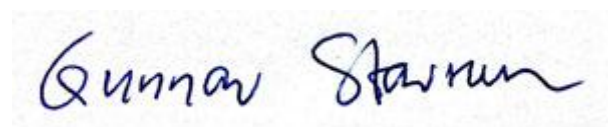
Nettet som distribusjonskanal og ytringskanal, har mange fordeler og er blitt en del av mediemiksen for svært mange. I dag er det i mediepolitikken et skille mellom produksjon av nyheter for nett og produksjon av nyheter for papiraviser. En tydelig favorisering av papiraviser fremfor nettmedier kan føre til at nettet blir et sted for "annenrangs" nyhetsstoff, enten at det publiseres senere eller er mindre viktig, eller fordi kostnadene blir for store for de som ikke har en papiravis i ryggen.

Nettsiden vurderer at det er helt avgjørende å utforme en ny mediestøtte for fremtiden som sikrer lik konkurranse mellom medieaktører, og lik moms på redaksjonelt innhold.

Det vil være et mer omfattende grep å innføre lik merverdiavgift, primært nullmoms og sekundært lik lavmoms, enn å beholde det eksisterende systemet. Samtidig er det et fremtidsrettet grep, et grep som ivaretar de mediepolitiske målsettingene på en bedre måte enn dagens virkemidler og som legger til rette for langsiktige løsninger tilpasset den teknologiske utviklingen.

Med vennlig hilsen

Mediehuset Nettavisen AS

Gunnar Stavrum
Sjefredaktør/adm.dir.